

[Gerda Møller.]

get, som jeg selv kom med, og over den fordomsfri måde, hvorpå ministeren har givet tilsagn om i udvalget at ville behandle de synspunkter, jeg og visse andre har fremført. Det kan så håbes, at vi når frem til eller nærmere til det resultat, som vi gerne vil have ud af denne uddannelse.

Jeg var også tilfreds med den fordomsfri indstilling, ministeren havde med hensyn til adgangskriteriet. Men det falder ligesom ikke rigtig i tråd med bemærkningerne, for man kan jo ikke, når man kigger på bemærkningerne, lade være at lægge mærke til, at det ikke alene er studentereksamen. Der står:

„Hvilke supplerende prøver og kurser det kan blive nødvendigt at stille krav om som tillæg til såvel disse uddannelser som til studentereksamen og højere forberedelseseksamen med visse fagkombinationer, vil først kunne angives detaljeret . . .“

Det vil altså sige, at i visse tilfælde er en studentereksamen ikke tilstrækkelig, så vidt jeg kan læse af bemærkningerne. Det må gøre én betænkelig.

Merete Bjørn Hanssen: Jeg vil også gerne sige ministeren tak for den indstilling, der kom til udtryk i hans svartale på ordførertalerne. Men når ministeren nævner, at han havde opfattet det sådan, at det for mig var en afgørende forudsætning, at der blev kigget på koordineringsproblemet, vil jeg gerne lige have lov til at præcisere, at vi ikke bare skal kigge på det, men også helst have gjort noget ved det i forbindelse med lovforslaget.

Undervisningsministeren (Knud Heinesen): Til fru Merete Bjørn Hanssen skal jeg sige, at jeg øjensynlig ikke har udtrykt mig tilstrækkelig klart. Jeg forstår udmærket, at det ikke er nok at kigge på det.

Til fru Gerda Møllers bemærkning om de supplerende kurser kan jeg sige, at disse formuleringer hænger noget sammen med, at der er indføjet denne bestemmelse om, at også faglige uddannelser kan give adgang til denne uddannelse — og i øvrigt også andre uddannelser — og at andre adgangsveje kan komme på tale efter ministerens nærmere bestemmelse. Da kan man jo bringe sig i den situation, at det kan være fornuftigt at etablere et suppleringskursus i

forhold til disse uddannelser. Man må dog erkende, at også for studentereksamens vedkommende kan der være nogle faglige discipliner, som man mangler, og jeg synes, det ville være urigtigt at diskriminere imellem studentereksamen og faglige uddannelser ved at kræve, at det, der manglede, skulle suppleres for den, der havde den faglige uddannelse, mens den, der havde en studentereksamen, ikke skulle mødes med et tilsvarende krav om en supplerling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz). Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til udvalget for undervisning og uddannelse. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om uddannelse af maskinister og maskinmestre.

(Lovforslaget (nr. 198) findes i tillæg A. sp. 3193, fremsættelsen i tidenden sp. 3577).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erik Andersen (Fr.borg amt): Dette lovforslag er en konsekvens af en teknologisk udvikling, der har berørt skibsmaskineriet overordentlig stærkt. Alene af den grund kunne det være nødvendigt at foretage ændringer i loven, men derudover har der også været en anden drivkraft bag ønsket om en lovrevision eller forslag til en helt ny lov, nemlig det forhold, at tilgangen til maskinist- og maskinmesteruddannelsen, som den hidtil har været administreret, ikke har været tilstrækkelig til at forsyne skibsfarten og de installationer på land, der har brug for en maskinmester.

Lovforslaget følger nøje den betænkning, der er udarbejdet af et udvalg, der blev nedsat i 1967. Den eneste ændring er vistnok, at lovens ikrafttrædelsesdato er ændret i forhold til betænkningensudkastet.

Et væsentligt princip i forslaget er, at

[Erik Andersen (Fr.borg amt.)]

undervisningen, adgangsbetingelserne, undervisningsplanerne og eksamensordningerne nu fastsættes af undervisningsministeren efter indstilling fra et uddannelsesråd, hvori repræsentanter fra organisationerne skal deltage.

Jeg vil på socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget og anbefale et udvalgsarbejde, og under udvalgsarbejdet vil jeg gerne have lejlighed til nærmere at få belyst bl. a. motiveringen for den mindretalsudtalelse, der, som det fremgår af betænkningen, er afgivet af maskinmestrenes organisation og Dansk Smede- & Maskinarbejder-Forbund.

Med disse få bemærkninger en velvillig indstilling til lovforslaget.

Henning Andersen: Baggrunden for dette lovforslag er bl. a. to kendsgerninger. Siden den nugældende lov fra 1958 blev vedtaget, er der sket en kolossal udvikling både hvad angår skibenes størrelse og indretning og hvad angår de tekniske installationer på landjorden. En følge af dette er, at man i dag stiller langt større krav til f. eks. besætningernes og skibenes sikkerhed.

Det udvalg, som blev nedsat i 1967, har nu foretaget en gennemgang og vurdering af denne uddannelse og har foreslået en hel del forbedringer, som er kommet til udtryk i det foreliggende lovforslag. Lad mig blot her nævne, at man indfører obligatorisk undervisning i brandbekæmpelse og arbejdsledelse samt en ændring af de praktiske og teoretiske adgangsbetingelser til uddannelsen. I lovforslaget er der givet ministeren en generel hjemmel til at fastsætte disse adgangskrav; således at uddannelsen hele tiden kan svare til udviklingen inden for dette uddannelsesområde.

En anden god ting i dette lovforslag er, at man nu får denne specielle og meget vigtige uddannelse til at hænge sammen, således at en maskinisteksamen nu giver adgang til at fortsætte i maskinmesteruddannelsen. Vel forøges den samlede undervisningstid med $\frac{1}{2}$ år, men da over halvdelen af eleverne har bestået maskinisteksamen, inden de bliver optaget på maskinmesterskolen, vil forslaget ikke medføre merudgifter af betydning. Et mindretal i det udvalg, som afgav betænkning i maj 1971, har peget på, at det var ønskeligt at få en endnu bedre helhed i

maskinmesteruddannelsen, hvilket vi måske også kunne se nærmere på i udvalgsarbejdet.

I det store og hele er dette et godt lovforslag, men jeg kan ikke lade være at nævne her under første behandling af lovforslaget, at vi også i denne samling behandler en forbedring af den nugældende lov om havforurening. Ville det ikke være naturligt — i hvert fald for de maskinfolk, som uddanner sig til at komme til søs — også at få indflettet noget kendskab til dansk og international lovgivning på havforureningsområdet? Dette ønske fra min side gør sig ligeledes gældende i navigatoruddannelsen. Hvis det ikke allerede er indflettet i disse uddannelser, mener jeg, det var værd at overveje, da hele vor havforurening er en alvorlig sag, og hvis ikke de, der sejler til søs, virkelig bliver orienteret om dette store problem og den eksisterende lovgivning på dette område, så får vore love om havforurening ikke den effekt, som er tilsigtet. Det kan vi jo drøfte nærmere under udvalgsarbejdet.

Med disse bemærkninger kan jeg på det konservative folkepartis vegne anbefale lovforslaget til en velvillig behandling.

Brøndlund Nielsen: Også for venstres vedkommende kan vi tilsige en velvillig indstilling til dette forslags behandling. Det er jo en række forhold, der har dannet baggrund for, at det er blevet fremsat. Der er problemer med tilgangen af maskinmestre, til søs især, og der er ændrede krav til teknisk viden og til viden om arbejdsledelse, og det er ting, man har taget med ind i overvejelserne vedrørende dette forslag. Det er forsøgsvirksomhed, og det er sagkyndige overvejelser, der har ført frem til lovforslaget, og det forekommer umiddelbart fornuftigt. Bl. a. bliver der en nemmere indgang til denne uddannelse ifølge forslaget, og det må vel kunne bøde på problemerne med den manglende tilgang.

Der er også noget principielt tiltalende i, at maskinistuddannelsen ophører med at være en blindgyde. Det er jo en målsætning i al uddannelsespolitik, at der er en sammenhæng, og at der er smidige overgange; derfor bør vi måske også se lidt nærmere på, hvorledes de uddannelser, der her er tale om, eventuelt selv kan bruges som indgang til andre uddannelser, og i det hele taget

[Brøndlund Nielsen.]

hvorledes denne uddannelse kan knyttes sammen med den faglige uddannelse i det hele taget, bl. a. i forhold til de faglige grunduddannelser; der kommer til drøftelse her i dag.

Vi har altså en velvillig indstilling til forslaget, men der kan være forskellige ting, som det sikkert kan være nyttigt at se på i et udvalg. Bl. a. kan vi kigge lidt nærmere på det faglige indhold, der skal være i disse uddannelser. Nu nævnte hr. Henning Andersen spørgsmålet om forurening, og jeg har den tanke, at når der står i betænkningen med undervisningsplanerne, at der skal undervises i sølovgivning, så må det da naturligt være en af de ting, der absolut kommer med; men det er altså enkeltheder, vi kan se på.

I de store træk forekommer forslaget tiltalende.

Ole Vig Jensen: Det foreliggende lovforslag er et forslag, som omfatter en absolut mindre gruppe af uddannelsessøgende inden for vort uddannelsessystem, men ikke desto mindre er det et vigtigt lovforslag, et betydningsfuldt lovforslag. Vi har jo set i bemærkningerne til lovforslaget, at der dels er en svigtende tilgang til uddannelsen, dels — og det hænger naturligvis noget sammen — er mangel på kvalificeret arbejdskraft inden for maskinmesterområdet. Jeg mener, at det lovforslag, der foreligger, i nogen grad vil kunne imødekomme det behov, der hermed rejser sig.

Der er jo tale om en udpræget rammelov, noget, som vi et par gange har mødt, og som vel er noget typisk. Det er nok også ønskeligt og nødvendigt også på dette område, hvor udviklingen haster af sted, at vi ikke ustandselig skal behandle lovforslagene, men at der ad administrativ vej kan ske de nødvendige ajourføringer. På den anden side må det være ønskeligt, at vi fra folketingets side så får lejlighed til grundigt at drøfte indholdet af den bekendtgørelse, som skal følge lovforslaget op, og på lidt længere

sigt også bliver bekendtgjort med de ting, som hen ad vejen bliver føjet til eller ændret.

Jeg har bemærket, at der her er givet udtryk for, at selv om uddannelsen altså er blevet længere og i øvrigt smidiggjort, idet den er lavet som en 3 trins uddannelse — der er allerede nævnt de fordele, der ligger i det; det er noget, vi skal have opmærksomheden henvendt på i al vores uddannelseslovgivning — så medfører dette forslag ikke øgede udgifter til uddannelsen, og jeg har også bemærket, at administrationen af lovforslaget i øvrigt heller ikke vil kræve nogen øget arbejdskraft, to væsentlige ting, som jeg synes vi må have for øje, når vi arbejder videre med disse ting.

Jeg ønsker altså også et udvalgsarbejde, hvor vi navnlig kan drøfte indholdet af bekendtgørelsen, men kan i øvrigt tilsige mit partis støtte til lovforslagets behandling.

Henning Philipsen: Man kan vel i korthed karakterisere lovforslaget som i nogen grad arvegods, og lad det dog bare være det, for det er godt i sig selv efter min opfattelse. Der ligger ikke nogen diskriminering heri.

Jeg skal ikke gå i detaljer, det har tidligere ordførere gjort, og jeg synes for så vidt, det er overflødigt at gå i detaljer, men jeg vil gerne lige sige, at det, jeg synes er det væsentligste — og det rigtige i dette lovforslag — det er dette, at man nu skaber sammenhæng i en uddannelse, som jo ikke alene har betydning for skibsfarten, men har betydning på en lang, lang række andre områder i samfundet. Jeg tænker eksempelvis på, at den i høj grad har betydning for f. eks. vore kraftværker. Jeg tænker på store industrivirksomheder, hvor man netop har brug for arbejdskraft med den uddannelse, som maskinmesteruddannelsen og maskinistuddannelsen giver. Derfor er det glædeligt, at man skaber sammenhæng, kontinuitet, om man vil, i denne uddannelse.

Jeg skal bare slutte med at sige, at jeg på mit partis vegne meget gerne deltager i udvalgsarbejdet, og jeg vil samtidig gerne

[Henning Philipsen.]

give tilsagn om en hurtig og velvillig behandling.

Undervisningsministeren (*Knud Heinesen*): Jeg er i den lykkelige situation, at jeg med endnu større overbevisning, end jeg kunne gøre det med det foregående lovforslag, kan takke alle ordførere for en overordentlig velvillig behandling.

De indlæg, der har været, giver mig ikke anledning til mange bemærkninger, men hr. Erik Andersen (Fr.borg amt) og senere også hr. Henning Andersen rejste et spørgsmål i forbindelse med den af et mindretal i betænkning nr. 623 afgivne særudtalelse gående ud på, at maskinmesteruddannelsen bør betragtes som en helhed omfattende både den nuværende maskinmestereksamen og den udvidede maskinmestereksamen. Når mindretallets indstilling ikke er fulgt, skyldes det, at der efter undervisningsministeriets og handelsministeriets skøn fortsat vil være behov både for den almindelige og for den udvidede maskinmestereksamen; man mener ikke, at skibsfartens differentierede karakter gør en indskrænkning i antallet af eksaminer ønskelig. Der består også nogen frygt for, at en stramning af kravene som foreslået af mindretallet vil kunne medføre svigtende tilgang til studiet. Det har altså været motiveringen, men naturligvis vil jeg være villig til at underkaste dette spørgsmål en ny prøvelse i forbindelse med det forestående udvalgsarbejde.

Jeg må sige, at jeg ved lige så lidt som hr. Henning Andersen, om der findes noget om forurenings spørgsmål i særlig tilknytning til søfarten i den pågældende uddannelse. Jeg ville dog tro det, men jeg vil gerne medvirke til, at vi under udvalgsarbejdet sikrer os, at dette spørgsmål får nogle ord med på vejen i denne uddannelse.

Hr. Henning Philipsen karakteriserede det fremsatte forslag som arvegods. Det er for så vidt rigtigt nok. Det var en socialdemokratisk regering, der i 1967 nedsatte udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (*Hanne Budtz*): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om erhvervsfaglige forsøgsuddannelser.

(Lovforslaget (nr. 199) findes i tillæg A. sp. 3169, fremsættelsen i tidenden sp. 3579).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erik Andersen (Fr.borg amt): Det af undervisningsministeren fremsatte lovforslag om erhvervsfaglige forsøgsuddannelser er en naturlig konsekvens af en udvikling, der langsomt har omformet det danske samfund fra et landbrugs- og håndværkersamfund til et moderne industrialiseret velfærdssamfund.

Selv om lovforslaget på en række områder giver mulighed for, ja, endog lægger op til et endeligt brud med den traditionelle lærlingeuddannelse, som den har fundet sted her i landet siden middelalderen, vil det nok ikke være rigtigt at kalde det revolutionerende, for det første fordi det er en naturlig konsekvens af en stedfunden udvikling, for det andet fordi dette lovforslag jo kun gør det muligt at fortsætte og udbygge en forsøgsundervisning, der allerede er startet. Jern- og metalindustrien påbegyndte på grundlag af et ministerielt cirkulære forsøgsundervisning i 1969, og siden er tilsvarende forsøg sat i gang inden for handels- og kontorområdet og de håndværksmæssige servicefag, ligesom en række andre grupper forbereder forsøgsuddannelser.

Når man dertil lægger, at såvel lovforslaget som de allerede igangsatte forsøg hviler på et materiale, der er frembragt gennem et grundigt udvalgsarbejde, må det være rigtigt at kalde forslaget for en typisk dansk reform, hvor man forsigtigt skridt for skridt søger at tilpasse i dette tilfælde uddannelsesstrukturen til en udvikling, der allerede har fundet sted. Forsigtigt, fordi vi endelig skal passe på ikke at forringe eller ødelægge allerede eksisterende muligheder, og fordi vi også skal passe på ikke at krænke de mange